FÖRSTAINSTANSRÄTTENS DOM (tredje avdelningen)
den 21 juni 2006 *

I mål T-47/02,

Manfred Danzer, Linz (Österrike),

Hannelore Danzer, Linz,

inledningsvis företrädda av advokaterna J. Hintermayr, M. Krüger, F. Haunschmidt, G. Minichmayr och P. Burgstaller, därefter av Hintermayr, Haunschmidt, Minichmayr, Burgstaller, G. Tusek, T. Riedler och C. Hadeyer,

sökande,

mot

Europeiska unionens råd, företrätt av M. Giorgi Fort och M. Bauer, båda i egenskap av ombud,

svarande,

* Rättegångsspråk: tyska.

angående dels en talan om ersättning enligt artikel 288 EG för den skada sökandena anser sig ha lidit på grund av den skyldighet att offentliggöra vissa uppgifter i årsbokslut tillhörande de bolag de driver som följer av artikel 2.1 f i rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i EEG-fördraget (senare artikel 58 andra stycket i EG-fördraget, nu artikel 48 andra stycket EG) avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, s. 8; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 3), och av artikel 47 i rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978 grundat på artikel 54.3 g i EEG-fördraget (senare artikel 54.3 g i EG-fördraget, nu artikel 44.2 g EG i ändrad lydelse) om årsbokslut i vissa typer av bolag (EGT L 222, s. 11; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 17), dels en talan om fastställelse av att de ovannämnda bestämmelserna är ogiltiga,

meddelar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN (tredje avdelningen)

sammansatt av ordföranden M. Jaeger samt domarna V. Tiili och O. Czúcz,

justitiesekreterare: handläggaren I. Natsinas,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 16 november 2005,

följande

Dom

Tillämpliga bestämmelser och omständigheter i målet

1 I artikel 2.1 f i rådets första direktiv 68/151/EEG av den 9 mars 1968 om samordning av de skyddsåtgärder som krävs i medlemsstaterna av de i artikel 58 andra stycket i EEG-fördraget (senare artikel 58 andra stycket i EG-fördraget, nu artikel 48 andra stycket EG) avsedda bolagen i bolagsmännens och tredje mans intressen, i syfte att göra skyddsåtgärderna likvärdiga inom gemenskapen (EGT L 65, s. 8; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 3) (nedan kallat första bolagsdirektivet), i dess lydelse som var tillämplig vid tidpunkten för omständigheterna i förevarande fall, föreskrivs följande:

"1. Medlemsstaterna skall se till att minst följande handlingar och uppgifter om ett bolag alltid offentliggörs:

...

f) Balans- och resultaträkningar för varje räkenskapsår..."

2 I artikel 6 i samma direktiv föreskrivs följande:

"Medlemsstaterna skall föreskriva lämpliga påföljder för det fall att

— balans- och resultaträkningarna inte offentliggörs enligt artikel 2.1 f."

3 I enlighet med artikel 47.1 i rådets fjärde direktiv 78/660/EEG av den 25 juli 1978, som antagits med stöd av artikel 54.3 g i EEG-fördraget (senare artikel 54.3 g i EG-fördraget, nu artikel 44.2 g EG i ändrad lydelse) om årsbokslut i vissa typer av bolag (EGT L 222, s. 11; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 17) (nedan kallat fjärde bolagsdirektivet), i dess lydelse enligt rådets sjunde direktiv 83/349/EEG av den 13 juni 1983 (EGT L 193, s. 1; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 59), föreskrivs följande:

"1. Vederbörligen fastställt årsbokslut, förvaltningsberättelsen och en berättelse avgiven av den person som är ansvarig för revisionen av räkenskaperna skall offentliggöras enligt varje medlemsstats lagstiftning i överensstämmelse med artikel 3 i [första bolagsdirektivet].

En medlemsstats lagstiftning får dock tillåta att förvaltningsberättelsen inte offentliggörs på det sätt som ovan anges. I så fall skall den hållas tillgänglig för allmänheten hos bolaget där detta har sitt säte i den ifrågavarande medlemsstaten. Det skall vara möjligt att på begäran få en kopia av hela eller någon del av denna berättelse. Priset på en sådan kopia får inte överstiga administrationskostnaden."

4 I artiklarna 9 och 10 samt 22–27 i detta direktiv föreskrivs uppställningsformer för balansräkning respektive resultaträkning som medlemsstaterna skall införa. I artiklarna 43–45 och 46 framgår noternas respektive förvaltningsberättelsens innehåll.

5 Dessa bestämmelser har införlivats i österrikisk rätt genom Rechnungslegungsgesetz (lag om upprättande av räkenskaper) (BGBl. 475/1990) och genom EU-GesRÄG (lag om ändring i bolagsrätten) (BGBl 304/1996), genom vilka vissa artiklar i Handelsgesetzbuch (den österrikiska handelskodexen, nedan kallad ÖHGB) ändrades. I enlighet med det fjärde bolagsdirektivet föreskrivs i ÖHGB ett system för offentliggörande som skiljer sig åt beroende på bolagens storlek.

6 Manfred Danzer är delägare och företagsledare i Dan-Küchen Möbelfabrik M. Danzer Gesellschaft mbH (nedan kallat Dan-Küchen Möbelfabrik) samt företagsledare i Danzer Holding Gesellschaft mbH (nedan kallat Danzer Holding). Hannelore Danzer är företagsledare i de båda bolagen (nedan tillsammans kallade de ifrågavarande bolagen).

7 Eftersom sökandena upprepade gånger underlåtit att uppfylla skyldigheten att offentliggöra de ifrågavarande bolagens årsbokslut i enlighet med kraven i ÖHGB ålades de böter av de behöriga österrikiska myndigheterna. Vid tidpunkten för omständigheterna i målet hade sökandena erlagt ett belopp utgörande 334 940 österrikiska schilling (ÖSH), det vill säga 24 341,04 euro. Andra böter på upp till 20 800 euro var fortfarande att vänta.

8 Sökandena bestred vissa av dessa böter vid de österrikiska behöriga domstolarna. Sökandenas talan ogillades bland annat av Oberlandesgericht Linz (övre provinsrätten i Linz) och Oberster Gerichtshof (österrikiska högsta domstolen) genom två beslut av den 20 juni respektive den 31 januari 2002. Vid detta tillfälle fastslog

Oberster Gerichtshof särskilt att den ifrågavarande österrikiska lagstiftningen var förenlig med gemenskapsrätten och grundläggande rättigheter liksom med objektivitets- och proportionalitetsprinciperna. Den ansåg vidare inte att det fanns anledning att bifalla sökandenas begäran om att förhandsavgörande skulle inhämtas från EG-domstolen.

Förfarande och parternas yrkanden

9 Sökandena har, genom ansökan som inkom till förstainstansrättens kansli den 27 februari 2002, väckt förevarande talan.

10 I det beslut som ordföranden på förstainstansrättens fjärde avdelning fattade den 8 juli 2003 fastställdes att förfarandet i förevarande mål skulle förklaras vilande med stöd av artikel 77 c i förstainstansrättens rättegångsregler till dess att domstolen hade meddelat ett avgörande genom vilket förfarandet i de förenade målen C-435/02 och C-103/03, mellan Springer AG å ena sidan och Zeitungsverlag Niederrhein GmbH & Co. Essen KG och Hans-Jürgen Weske å andra sidan, avslutades, på grund av den likhet som de frågor som aktualiseras i dessa mål uppvisade.

11 Genom beslut av den 13 september 2004 om sammansättningen av förstainstansrättens avdelningar utsågs en referent på tredje avdelningen, vilken avdelning följaktligen tilldelades förevarande mål.

12 Den 23 september 2004 avgjorde domstolen de ovannämnda målen genom beslut (domstolens beslut av den 23 september 2004 i de förenade målen C-435/02 och C-103/03, Springer, REG 2004, s. I-8663) (nedan kallat Springerbeslutet).

13 Förfarandet vid förevarande instans återupptogs efter det att Springerbeslutet meddelats. Förstainstansrätten (tredje avdelningen) anmodade parterna att lämna synpunkter på hur förevarande talan skulle avgöras. Parterna delgav sina synpunkter den 22 och den 26 november 2004.

14 Förstainstansrätten beslutade på grundval av referentens rapport att inleda det muntliga förfarandet samt anmodade svaranden, inom ramen för den processledning som avses i artikel 64 i rättegångsreglerna, att besvara vissa skriftliga frågor. Svaranden efterkom denna anmodan.

15 Parterna utvecklade sin talan och svarade på förstainstansrättens frågor vid förhandlingen den 16 november 2005.

16 Under förhandlingen noterade förstainstansrätten att sökandena tog tillbaka sitt ursprungliga yrkande om ogiltigförklaring av de omtvistade bestämmelserna.

17 Sökandena har yrkat att förstainstansrätten skall

— förplikta rådet att inom 14 dagar betala ett belopp på 24 341,04 euro med reservation för att beloppet kan komma att höjas, och

— förplikta rådet att ersätta rättegångskostnaderna.

18 Rådet har yrkat att förstainstansrätten skall

— avvisa talan,

— i andra hand, ogilla talan, och

— förplikta sökandena att ersätta rättegångskostnaderna.

Rättslig bedömning

Parternas argument

19 Utan att formellt åberopa någon invändning om rättegångshinder har rådet ifrågasatt att talan skall tas upp till sakprövning dels eftersom denna i själva verket syftar till att artikel 2.1 f i det första bolagsdirektivet och artikel 47 i det fjärde bolagsdirektivet skall ogiltigförklaras (nedan kallade de omtvistade bestämmelserna), dels eftersom sökandena innan målet anhängiggjordes vid förstainstansrätten borde ha inväntat utgången av den talan som de väckt vid Oberster Gerichtshof mot de böter som utdömts av Landesgericht Linz (provinsrätten i Linz). Det följer av domstolens rättspraxis att en enskild, i det fall han anser sig kränkt genom tillämpningen av en normativ gemenskapsrättsakt som han anser vara rättsstridig, förfogar över möjligheten, när genomförandet av rättsakten har anförtrotts nationella myndigheter, att vid tillfället för detta genomförande ifrågasätta giltigheten av rättsakten inför en nationell domstol inom ramen för en tvist där han ställs mot den nationella myndigheten. Denna domstol kan eller till och med skall, enligt förutsättningarna i artikel 177 i EG-fördraget (nu artikel 234 EG), hänskjuta en fråga till domstolen om giltigheten av gemenskapsrättsakten i fråga. En sådan talan är

emellertid inte av den arten att den på ett effektivt sätt kan säkerställa skyddet av enskilda som berörs annat än om den kan leda till ersättning av den åberopade skadan (domstolens dom av den 12 april 1984 i mål 281/82, Unifrex mot kommissionen och rådet, REG 1984, s. 1969, punkt 11).

20 Om EG-domstolen, till vilken Oberster Gerichtshof ingett en begäran om förhandsavgörande, skulle ogiltigförklara de omtvistade bestämmelserna, skulle den nationella domstolen i förevarande fall bli tvungen att ogiltigförklara de aktuella böterna och förevarande talan skulle således komma att sakna föremål.

21 Vid förhandlingen medgav rådet emellertid att sökandena hade utnyttjat alla sina möjligheter till prövning enligt den österrikiska rättsordningen eftersom Oberster Gerichtshof genom beslut av den 31 januari 2002 hade ogillat deras talan om ogiltigförklaring av vissa böter och vid detta tillfälle närmare angett att den inte biföll sökandenas begäran om att inhämta förhandsavgörande beträffande bedömningen av de omtvistade bestämmelsernas giltighet.

22 Rådet har emellertid återigen gjort gällande att det ställer sig tveksamt till huruvida talan skall tas upp till sakprövning, eftersom den egentligen syftar till att förstainstansrätten allmänt skall fastställa att de omtvistade bestämmelserna är rättsstridiga, vilket de österrikiska myndigheterna och gemenskapslagstiftaren skulle bli tvungna att beakta. Enligt rådet kan detta emellertid inte bli föremål för en skadeståndstalan.

23 Sökandena har gjort gällande att de böter som Landesgericht Linz utdömt, och vilka har åberopats i förevarande talan, har bekräftats av Oberster Gerichtshof och redan har inbetalats. Vidare har medlemsstaterna inte haft något utrymme för skönsmässig bedömning vid införlivandet av de ovillkorliga bestämmelserna i första och fjärde

bolagsdirektivet, vilket innebär att skyldigheten till offentliggörande som läggs sökandena till last kan tillskrivas gemenskapen och detta även om böterna i sig har utdömts med stöd av de relevanta österrikiska bestämmelserna.

24 Slutligen anser sökandena att eftersom de behöriga österrikiska domstolarna vägrade att begära förhandsavgörande av EG-domstolen beträffande bedömningen av giltigheten, trots att de var skyldiga att göra så och då de omtvistade bestämmelsernas giltighet rimligen kunde ifrågasättas, kunde deras rättigheter endast tillvaratas på ett effektivt sätt genom förevarande talan. Sökandena har i detta avseende framfört att hänvisningen som Oberlandesgericht Linz och Oberster Gerichtshof gjorde till domstolens dom av den 4 december 1997 i mål C-97/96, Daihatsu Deutschland (REG 1997, s. I-6843), i de beslut genom vilka deras talan ogillades saknar relevans i förevarande fall. Av det anförda har de dragit slutsatsen att även om en skadeståndstalan vid gemenskapsdomstolarna endast är av subsidiär karaktär i förhållande till nationella taleformer skall förevarande talan tas upp till sakprövning eftersom det genom de nämnda taleformerna inte är möjligt att på ett effektivt sätt säkra deras rättigheter i enlighet med domstolens rättspraxis (domstolens dom av den 26 februari 1986 i mål 175/84, Krohn mot kommissionen, REG 1986, s. 753, och av den 30 maj 1989 i mål 20/88, Roquette frères mot kommissionen, REG 1989, s. 1553).

Förstainstansrättens bedömning

25 Rådet har inledningsvis gjort gällande två invändningar om rättegångshinder avseende dels att sökandena underlåtit att uttömma de rättsmedel som står till deras förfogande enligt den nationella rättsordningen, dels att förevarande skadeståndstalan egentligen har till syfte att de omtvistade bestämmelserna skall ogiltigförklaras.

26 Avseende den första av dessa invändningar har rådet vid förhandlingen medgett att den numera saknar grund eftersom sökandenas talan mot de ifrågavarande böterna ogillades av Oberster Gerichtshof, såsom det för övrigt framgår av bilagorna till repliken. Rådets argument i svaromålet, vilka syftade till att talan skulle avvisas på grund av att sökandena hade underlåtit att uttömma de nationella rättsmedlen skall följaktligen underkännas.

27 Avseende den andra invändningen som rådet har gjort gällande erinrar förstainstansrätten emellertid om att en skadeståndstalan enligt artikel 288 andra stycket EG, enligt fast rättspraxis, är en självständig form av talan, som har en särskild funktion i rättsmedelssystemet och som är underkastad villkor som utformats med hänsyn till denna talans särskilda syfte. Den skiljer sig från talan om ogiltigförklaring i det att den inte syftar till att undanröja en bestämd åtgärd utan att ersätta den skada som vållats av en institution (domstolens dom av den 2 december 1971 i mål 5/71, Zuckerfabrik Schöppenstedt mot rådet, REG 1971, s. 975, punkt 3, svensk specialutgåva, volym 1, s. 607, domen i det ovan i punkt 24 nämnda målet Krohn mot kommissionen, punkterna 26 och 32, och av den 17 maj 1990 i mål C-87/89, Sonito m.fl. mot kommissionen, REG 1990, s. I-1981, punkt 14). Principen om skadeståndstalans självständighet motiveras således av att dess syfte skiljer sig från syftet med en talan om ogiltigförklaring (förstainstansrättens dom av den 24 oktober 2000 i mål T-178/98, Fresh Marine mot kommissionen, REG 2000, s. II-3331, punkt 45).

28 Det är på denna grund som det undantagsvis har beslutats att en skadeståndstalan skall avvisas om den i själva verket syftar till att få en lagakraftvunnen rättsakt upphävd och om den, om den bifölls, skulle få till följd att rättsverkningarna av rättsakten i fråga undanröjdes (domen i det ovan i punkt 24 nämnda målet Krohn mot kommissionen, punkt 30, förstainstansrättens domar av den 15 mars 1995 i mål T-514/93, Cobrecaf m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-621, punkt 59, och domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Fresh Marine mot kommissionen, punkt 50). Detta är särskilt fallet när talan avser erläggande av ett belopp som exakt motsvarar det belopp som erlagts av sökanden i form av tullar för att efterkomma den rättsakt som vunnit laga kraft (domen i det ovan i punkt 24 nämnda målet Krohn mot kommissionen, punkt 33).

29 I förevarande fall syftar den talan som sökandena har väckt till att erhålla ersättning för den skada som de påstår sig ha lidit till följd av de böter som har ålagts dem av de behöriga österrikiska myndigheterna på grundval av nationell rätt som antagits med tillämpning av de omtvistade bestämmelserna i första och fjärde bolagsdirektivet. Sökandena har därför bedömt att deras skada uppgår precis till summan av de böter som de har tvingats betala, nämligen 24 341 04 euro, vilket de bekräftade under den muntliga förhandlingen, och tillade att deras talan syftade till att få detta belopp ersatt. Sökandena har inte heller gjort gällande någon skada som skulle kunna anses som skild från endast de verkningar som omedelbart och uteslutande följer av de nämnda beslutens genomförande.

30 Av dessa omständigheter följer att sökandena genom förevarande skadeståndstalan söker uppnå de verkningar som en ogiltigförklaring av de beslut om böter som meddelats av de behöriga nationella myndigheterna skulle få, något som inte omfattas av förstainstansrättens behörighet. I enlighet med den rättspraxis som nämndes i punkt 28 ovan skall talan således avvisas.

31 Även om de omtvistade bestämmelserna skulle kunna anses direkt ligga till grund för de nämnda nationella besluten om böter, trots att det i artikel 6 i första bolagsdirektivet endast föreskrivs att medlemsstaterna skall föreskriva "lämpliga påföljder" i de fall de berörda bolagen åsidosätter skyldigheten att offentliggöra sina årsbokslut som första och fjärde bolagsdirektivet föreskriver och även om sökandena därigenom har ett intresse av att de omtvistade bestämmelserna ogiltigförklaras, är förevarande skadeståndstalan inte den lämpliga formen för detta ändamål.

32 Det skall erinras om att en enskild enligt rättspraxis, i det fall att han anser sig kränkt genom tillämpningen av en normativ gemenskapsrättsakt som han anser vara

rättsstridig, förfogar över möjligheten, när genomförandet av rättsakten har anförtrotts nationella myndigheter, att vid tillfället för detta genomförande ifrågasätta giltigheten av rättsakten inför en nationell domstol inom ramen för en tvist där han ställs mot den nationella myndigheten. Denna domstol kan eller till och med skall, enligt förutsättningarna i artikel 234 EG, hänskjuta en fråga till domstolen om giltigheten av gemenskapsrättsakten i fråga (domstolens dom i det ovan i punkt 19 nämnda målet Unifrex mot kommissionen och rådet, punkt 11, och av den 29 september 1987 i mål 81/86, De Boer Buizen mot rådet och kommissionen, REG 1987, s. 3677, punkt 9, svensk specialutgåva, s. 165, samt förstainstansrättens dom av den 18 september 1995 i mål T-167/94, Nölle mot rådet och kommissionen, REG 1995, s. II-2589, punkt 35).

33 I förevarande fall skall det, med beaktande av att sökandena slutgiltigt söker uppnå en ogiltigförklaring av de nationella besluten på grund av att de grundar sig på bestämmelser i österrikisk rätt som antagits genom tillämpning av påstått ogiltiga bestämmelser i första och fjärde bolagsdirektivet, vilka utgör normativa gemenskapsrättsakter med allmän giltighet, fastslås att, inom ramen för de taleformer som föreskrivs i fördraget, den rätta taleformen skulle ha varit att vid den nationella domstol vid vilken talan väckts mot dessa beslut begära att förhandsavgörande beträffande bedömningen av de omtvistade bestämmelsernas giltighet inhämtades från EG-domstolen, som i förekommande fall ensam är behörig att fastställa att bestämmelserna är ogiltiga (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 21 mars 2000 i mål C-6/99, Greenpeace France m.fl., REG 2000, s. I-1651, punkt 54).

34 Enbart den omständigheten, som sökandena har åberopat, att såväl Oberlandesgericht Linz som Oberster Gerichtshof har avslagit deras begäran om detta, föranleder inte någon annan bedömning.

35 Enligt fast rättspraxis ankommer det tvärtom, inom ramen för det samarbete mellan EG-domstolen och de nationella domstolarna som har inrättats genom artikel 234 EG, uteslutande på den nationella domstol, vid vilken tvisten anhängiggjorts och som har ansvaret för det rättsliga avgörandet att mot bakgrund av omständigheterna

i målet bedöma såväl om ett förhandsavgörande är nödvändigt för att döma i saken som relevansen av de frågor som ställs till domstolen (domstolens domar av den 13 mars 2001 i mål C-379/98, PreussenElektra, REG 2001, s. I-2099, punkt 38, av den 27 februari 2003 i mål C-373/00, Adolf Truley, REG 2003, s. I-1931, punkt 21, och av den 12 april 2005 i mål C-145/03, Keller, REG 2005, s. I-2529, punkt 33).

36 Om en gemenskapsrättslig fråga uppkommer vid en nationell domstol mot vars avgöranden det inte finns något rättsmedel enligt nationell lagstiftning, skall denna domstol visserligen i princip, i enlighet med artikel 234 tredje stycket EG, begära förhandsavgörande från EG-domstolen. Med förbehåll för vad som följer av domen av den 30 september 2003 i mål C-224/01, Köbler (REG 2003, s. I-10239), kan emellertid den nationella domstolen om tillämpningen av gemenskapsrätten är så uppenbar att det saknas utrymme för rimligt tvivel (domstolens dom av den 6 oktober 1982 i mål 283/81, CILFIT, REG 1982, s. 3415, punkt 21; svensk specialutgåva, volym 6, s. 513), efter att ha genomfört en skönsmässig bedömning som endast ankommer på denna domstol, avstå från att till EG-domstolen hänskjuta en fråga om tolkning av gemenskapsrätten som har uppkommit vid den (dom av den 15 september 2005 i mål C-495/03, Intermodal Transports, REG 2005, s. I-8151, punkt 35).

37 Denna domstol kan än mindre vara tvungen att bifalla varje begäran som framställs vid den om att förhandsavgörande beträffande en gemenskapsrättsakts giltighet skall inhämtas. Det är nämligen inte tillräckligt att en part gör gällande att målet ger upphov till en fråga om giltigheten av gemenskapsrätten för att den berörda nationella domstolen skall anse att det har uppkommit en fråga i den mening som avses i artikel 234 EG (domstolens dom av den 10 januari 2006 i mål C-344/04, International Air Transport Association m.fl., REG 2006, s. I-403, punkt 28). Den nationella domstolen har i synnerhet rätt att anse att en ifrågasatt gemenskapsrättsakts giltighet inte kan ifrågasättas och att det därför inte är nödvändigt att rådfråga domstolen i detta avseende. EG-domstolen har fastslagit att den ifrågavarande nationella domstolen får pröva frågan huruvida en gemenskapsrättsakt är giltig och, om den finner att de omständigheter som parterna åberopar till stöd för att rättsakten skall anses ogiltig saknar grund, lämna dessa utan avseende och slå fast att rättsakten är giltig. Genom ett sådant förfarande sätter de nämligen inte gemenskapsrättsaktens existens i fråga (domstolens dom av den 22 oktober 1987 i mål 314/85, Foto-Frost, REG 1987, s. 4199, punkt 14).

38 Det är inom ramen för den exklusiva behörighet som de nationella domstolarna åtnjuter i detta avseende som de österrikiska nationella domstolarna i förevarande fall ansåg att de grunder som sökandena åberopat enligt vilka första och fjärde bolagsdirektivets giltighet ifrågasätts inte motiverade att en begäran om förhandsavgörande beträffande bedömningen av de omtvistade bestämmelsernas giltighet ingavs till domstolen.

39 Det ankommer emellertid inte på förstainstansrätten att inom ramen för en skadeståndstalan bedöma detta besluts lämplighet. Om förevarande talan upptogs till sakprövning skulle sökandena vidare ges en möjlighet att kringgå såväl avslaget på deras ansökan om ogiltigförklaring av de nationella besluten om böter — vilka endast de nationella domstolarna är behöriga att besluta om — som dessa domstolars beslut att inte begära förhandsavgörande från EG-domstolen. Detta skulle strida mot själva principen om det rättsliga samarbete som ligger till grund för förfarandet om förhandsavgörande. I detta avseende skall det framhållas att sökandena själva i sina skrivelser och vid den muntliga förhandlingen har uppgett att de anser att deras talan är det enda sätt som fortfarande står till deras förfogande att rikta sig direkt till EG-domstolen för att från denna få en bedömning av de omtvistade bestämmelsernas giltighet, vilket utgör ett kringgående av själva syftet med en skadeståndstalan.

40 För övrigt anser förstainstansrätten att det är med rätta som de österrikiska domstolarna har ansett att första och fjärde bolagsdirektivets giltighet inte kan betvivlas.

41 Det skall nämligen erinras om att sökandenas argumentation för det första bygger på ett påstått åsidosättande av skyddet för affärshemligheter, principerna om fri konkurrens och proportionalitet samt av äganderätten och den därav följande "principen om det egna självbestämmandet". Förstainstansrätten har vid den muntliga förhandlingen noterat att anmärkningarna avseende åsidosättande av

principerna om likabehandling, etableringsfrihet och fritt utövande av ekonomisk verksamhet har återtagits. För det andra har sökandena åberopat åsidosättande av rätten till skydd för personliga uppgifter och skattesekretess. För det tredje har de gjort gällande att de omtvistade bestämmelserna utgör ett åsidosättande av rätten att inte vittna mot sig själv. Slutligen har de framhållit att de omtvistade bestämmelserna saknar rättslig grund och att artikel 44.1 g EG har åsidosatts.

42 Vad inledningsvis beträffar de anmärkningar som hänför sig till åsidosättande av skyddet för affärshemligheter, principerna om fri konkurrens och proportionalitet samt av äganderätten, räcker det emellertid att erinra om att domstolen i Springerbeslutet fick tillfälle att i sak uttala sig om giltigheten av rådets direktiv 90/605/EEG av den 8 november 1990 om ändring av tillämpningsområdet för direktiv 78/660/EEG om årsbokslut och direktiv 83/349/EEG om sammanställd redovisning (EGT L 317, 1990, s. 60; svensk specialutgåva, område 17, volym 1, s. 107) jämfört med artikel 47 i fjärde bolagsdirektivet. Genom direktiv 90/605 utsträcks skyldigheten till offentliggörande som följer av fjärde bolagsdirektivet till att gälla kollektiva bolag och enkla kommanditbolag. Det resonemang som domstolen utvecklade i detta sammanhang kan även tillämpas avseende kapitalbolags ställning, såsom rådet har gjort gällande.

43 På denna grund kan det framhållas att det förefaller uppenbart att de inskränkningar som följer av de i målen vid de nationella domstolarna aktuella skyldigheterna i fråga om offentliggörande under alla omständigheter är motiverade, i synnerhet inskränkningen i ett företags rätt att hemlighålla vissa uppgifter som kan vara känsliga, även om dessa skyldigheter i tillräckligt direkt och betydande grad påverkar friheten att utöva näringsverksamhet. De åtgärder som föreskrivs i första och fjärde bolagsdirektivet eftersträvar det dubbla syfte avseende allmänekonomiska intressen som anges i artikel 44.2 g EG, det vill säga dels tredje mans skydd mot de finansiella risker som de bolagsformer innebär som endast erbjuder tredje man säkerhet i egna tillgångar, dels införande inom gemenskapen av likvärdiga rättsliga minimikrav på omfattningen av den ekonomiska information som konkurrerande bolag skall vara

skyldiga att låta allmänheten ta del av. Den eventuella skada som kan uppkomma genom de i dessa bestämmelser föreskrivna skyldigheterna i fråga om offentliggörande förefaller dessutom vara begränsad. Det är nämligen tveksamt huruvida dessa bestämmelser kan ändra konkurrenssituationen för de berörda bolagen. Denna bedömning bekräftas slutligen av bestämmelserna i fjärde bolagsdirektivet i sig, särskilt artiklarna 11, 27 och 44–47, i vilka det föreskrivs en möjlighet att mildra kravet på den information som skall ingå i årsboksluten och förvaltningsberättelsen, såvitt avser bolag vars omsättning inte överskrider vissa fastställda gränsvärden, och på offentliggörandet av räkenskaperna för sådana bolag, medan artikel 45 i direktivet bland annat har till syfte att förhindra att ett offentliggörande av vissa uppgifter medför att de berörda företagen vållas allvarlig skada. På samma sätt kan de uppgifter som ovillkorligen skall ingå i förvaltningsberättelsen enligt artikel 46 lämnas i allmänna ordalag (se, för ett liknande resonemang, beslutet i målet Springer, punkterna 49–55).

44 Även om det skulle kunna antas att de omtvistade bestämmelserna kan skada skyddet för affärshemligheter, principerna om fri konkurrens och proportionalitet samt äganderätten, följer av detta att de skyldigheter som föreskrivs för de ifrågavarande bolagen inte utgör ett orimligt och oacceptabelt ingrepp som kränker dessa rättigheter och de kan följaktligen inte anses vara oproportionerliga i förhållande till syftet av allmänintresse som föreskrivs i artikel 44.2 g EG. Samma resonemang gäller avseende det påstådda åsidosättandet av rätten till skydd för personliga uppgifter, vilken även innefattar skydd för skattesekretess, utan att det ens behöver utredas om det för juridiska personer finns en grundläggande rätt till skydd för personliga uppgifter.

45 Försåvitt sökandena för det andra åberopar åsidosättande av skyddet för personliga uppgifter avseende deras egna inkomster, skall det konstateras att även om uppgifterna i balans- och resultaträkningarna, vars offentliggörande görs obligatoriskt genom första och fjärde bolagsdirektivet, mycket riktigt skall omfatta personalkostnader (bland annat löner och arvoden samt sociala kostnader i enlighet

med artikel 23.6 a och b och artikel 24.3 a och b i fjärde bolagsdirektivet), liksom beloppet av räkenskapsårets ersättningar till ledamöterna i förvaltnings-, lednings- och tillsynsorganen på grund av deras arbetsuppgifter (artikel 43.1 punkt 12 i fjärde bolagsdirektivet), föreskriver de nämnda direktiven inte på något sätt att de personer som uppbär dessa inkomster skall identifieras och medför, i princip, inte heller att de kan identifieras. Det skall särskilt framhållas att det i den nämnda artikeln 43.1 punkt 12 uttryckligen föreskrivs att de ersättningar som avses skall uppges i sin helhet för varje kategori. Sökandena har medgett dessa omständigheter vid den muntliga förhandlingen men har dels gjort gällande att de ifrågavarande bolagsstyrelserna utgörs av en enda medlem, nämligen Manfred Danzer, dels att bolagen endast har två företagsledare, nämligen Manfred och Hannelore Danzer. Med beaktande av att bolagens delägares och företagsledares identitet uppges i Firmenbuch (bolagsregister som förs av behöriga domstolar i Österrike) kan sökandenas inkomster indirekt kännas igen.

46 Om det antas att dessa omständigheter kan fastställas räcker det att ange att det inte är artikel 43.1 punkt 12 i fjärde bolagsdirektivet i sig som leder till att sökandenas ersättningar offentliggörs och att de åberopade grundläggande rättigheterna således åsidosätts, utan fastmer dels den omständigheten att bolagens delägares och företagsledares identitet publiceras i Firmenbuch, dels den omständigheten att Manfred Danzer är den enda medlemmen i de ifrågavarande bolagsstyrelserna och att Manfred och Hannelore Danzer är de enda företagsledarna. Det är således kombinationen av dessa faktorer, vilken inte följer av kraven enligt de omtvistade bestämmelserna, som möjliggör offentliggörandet av sökandenas ersättningar. Av detta följer att den eventuella skada som sökandena skulle kunna lida på grund av publiceringskraven i de omtvistade bestämmelserna inte direkt beror på de nämnda bestämmelserna.

47 För det tredje, avseende det påstådda åsidosättandet, som har åberopats i repliken, av rätten att inte vittna mot sig själv som föreskrivs i artikel 6.1 i konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna undertecknad

i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen) och utan att det ens behöver utredas huruvida denna argumentation kan tas upp till sakprövning eftersom den har en stark koppling till en av anmärkningarna i ansökan, räcker det med att ange att även om det antas att det finns en sådan princip till förmån för juridiska personer, krävs för att den skall kunna tillämpas att det föreligger ett åtal i vid mening. Ett sådant definieras enligt Europadomstolen såsom en officiell delgivning från en behörig myndighet om att en person klandras för att ha begått en straffrättslig förseelse, även om delgivningen i vissa fall kan ta sig uttryck i andra åtgärder som innebär att ett sådant beteende läggs honom till last och som också får betydande återverkningar på den misstänktes situation (Europadomstolens dom av den 21 februari 1984 i mål Öztürk mot Tyskland, serie A, nr 73, § 55).

48 Det skall emellertid fastslås att den skyldighet som de ifrågavarande bolagen allmänt föreläggs genom de omtvistade bestämmelserna att offentliggöra sina årsbokslut inte på något sätt har att göra med att sökandena anklagas för någonting och inte i sig innebär att de klandras. Under dessa förutsättningar kan sökandena inte motivera att de har en ställning såsom anklagad eller misstänkt i den mening som avses i ovannämnda rättspraxis. Av detta följer att de inte kan åberopa rätten att inte vittna mot sig själv.

49 Även om man slutligen, avseende påståendet att de omtvistade bestämmelserna saknar rättslig grund och att artikel 44.2 g EG har åsidosatts, antar att dessa anmärkningar har vissa drag av en rättsregel vars syfte är att tilldela enskilda rättigheter, bygger anmärkningarna på det felaktiga antagandet att ett koordineringsdirektiv inte kan ge upphov till nya bestämmelser som inte tidigare fanns i medlemsstaternas olika rättsordningar. Syftet med koordinering av lagstiftningar avseende direktiv som grundar sig på artikel 44 EG består i att avlägsna de hinder mot etableringsfriheten som följer av de olikheter i lagstiftningarna som fanns i de olika medlemsstaterna vid upprättandet av gemenskapen. Detta gäller särskilt det

syfte som föreskrivs i artikel 44.2 g EG, nämligen införande av likvärdiga rättsliga minimikrav på omfattningen av den ekonomiska information som konkurrerande bolag skall vara skyldiga att låta allmänheten ta del av. Strävan efter att uppfylla detta syfte kan för medlemsstaterna innebära såväl att vissa nationella bestämmelser upphävs som att nya bestämmelser i enlighet med det nämnda direktivets syfte antas för att upprätta lika villkor i lagar och andra författningar i hela gemenskapen.

50 Vad beträffar sökandenas argument enligt vilket endast förordningar, till skillnad från direktiv, tillåter att gemenskapen inför bestämmelser som inte tidigare finns i medlemsstaternas rättsordningar, rör det sig endast om ett påstående utan någon rättslig grund. Enligt ordalydelsen i artikel 249 andra och tredje styckena EG består skillnaden mellan en förordning och ett direktiv i att den förstnämnda är bindande till alla delar och direkt tillämplig i varje medlemsstat, medan den sistnämnda med avseende på det resultat som skall uppnås är bindande för varje medlemsstat till vilken det är riktat, men överlåter åt de nationella myndigheterna att bestämma form och tillvägagångssätt för genomförandet. Det är således uppenbart att den åtskillnad som sökandena gör mellan förekomst och avsaknad av tidigare nationella bestämmelser inte är relevant.

51 Av vad som anförts följer att sökandenas anmärkningar inte på något sätt är av det slag att de omtvistade bestämmelsernas giltighet kan ifrågasättas och att det därför är med rätta som de österrikiska domstolarna ansåg att endast ett ifrågasättande av giltigheten av dessa bestämmelser vid dem inte motiverade att ett förhandsavgörande inhämtades från EG-domstolen.

52 Det kan under alla omständigheter konstateras att förevarande skadeståndstalan, av de skäl som framställs i punkterna 41–50 ovan, också skall ogillas. Sökandena har inte kunnat visa att de omtvistade bestämmelserna är rättsstridiga eftersom rådet då det antog dem inte gjort sig skyldigt till ett sådant rättsstridigt agerande som medför skadeståndsansvar för gemenskapen. Detta gäller i än högre grad eftersom, såsom domstolen och förstainstansrätten har fastslagit inom området för gemenskapens skadeståndsansvar, den omständigheten att ett koordineringsdirektiv är rättsstridigt inte i sig är tillräckligt för att medföra skadeståndsansvar för gemenskapen på grund av att normativa rättsakter är föremål för ekonomisk-politiska val avseende vilka gemenskapsinstitutionerna har ett stort utrymme för skönsmässig bedömning (domen i det ovan i punkt 27 nämnda målet Zuckerfabrik Schöppenstedt mot rådet, punkt 11, förstainstansrättens domar av den 13 december 1995 i de förenade målen T-481/93 och T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens m.fl. mot kommissionen, REG 1995, s. II-2941, punkt 81, av den 15 april 1997 i mål T-390/94, Schröder m.fl. mot kommissionen, REG 1997, s. II-501, punkterna 62 och 63, och av den 20 februari 2002 i mål T-170/00, Förde-Reederei mot rådet och kommissionen, REG 2002, s. II-515, punkt 46). Detta skadeståndsansvar kan endast uppkomma vid en tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel som har till syfte att ge enskilda rättigheter (se, för ett liknande resonemang, domstolens dom av den 18 april 1991 i mål C-63/89, Assurances du crédit mot rådet och kommissionen, REG 1991, s. I-1799, punkt 12, och av den 4 juli 2000 i mål C-352/98 P, Bergaderm och Goupil mot kommissionen, REG 2000, s. I-5291, punkt 42).

53 Av det anförda följer att talan skall avvisas och under alla omständigheter ogillas, utan att sökandenas begäran om sakkunnigutlåtande behöver beviljas.

Rättegångskostnader

54 Enligt artikel 87.2 i rättegångsreglerna skall tappande part förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. Rådet har yrkat att sökandena skall ersätta rättegångskostnaderna. Eftersom sökandena har tappat målet, skall rådets yrkande bifallas.

Mot denna bakgrund beslutar

FÖRSTAINSTANSRÄTTEN

följande:

1) Talan ogillas.

2) Sökandena skall bära sina rättegångskostnader samt ersätta rådets rättegångskostnader.

Jaeger Tiili Czúcz

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 21 juni 2006.

E. Coulon M. Jaeger

Justitiesekreterare Ordförande